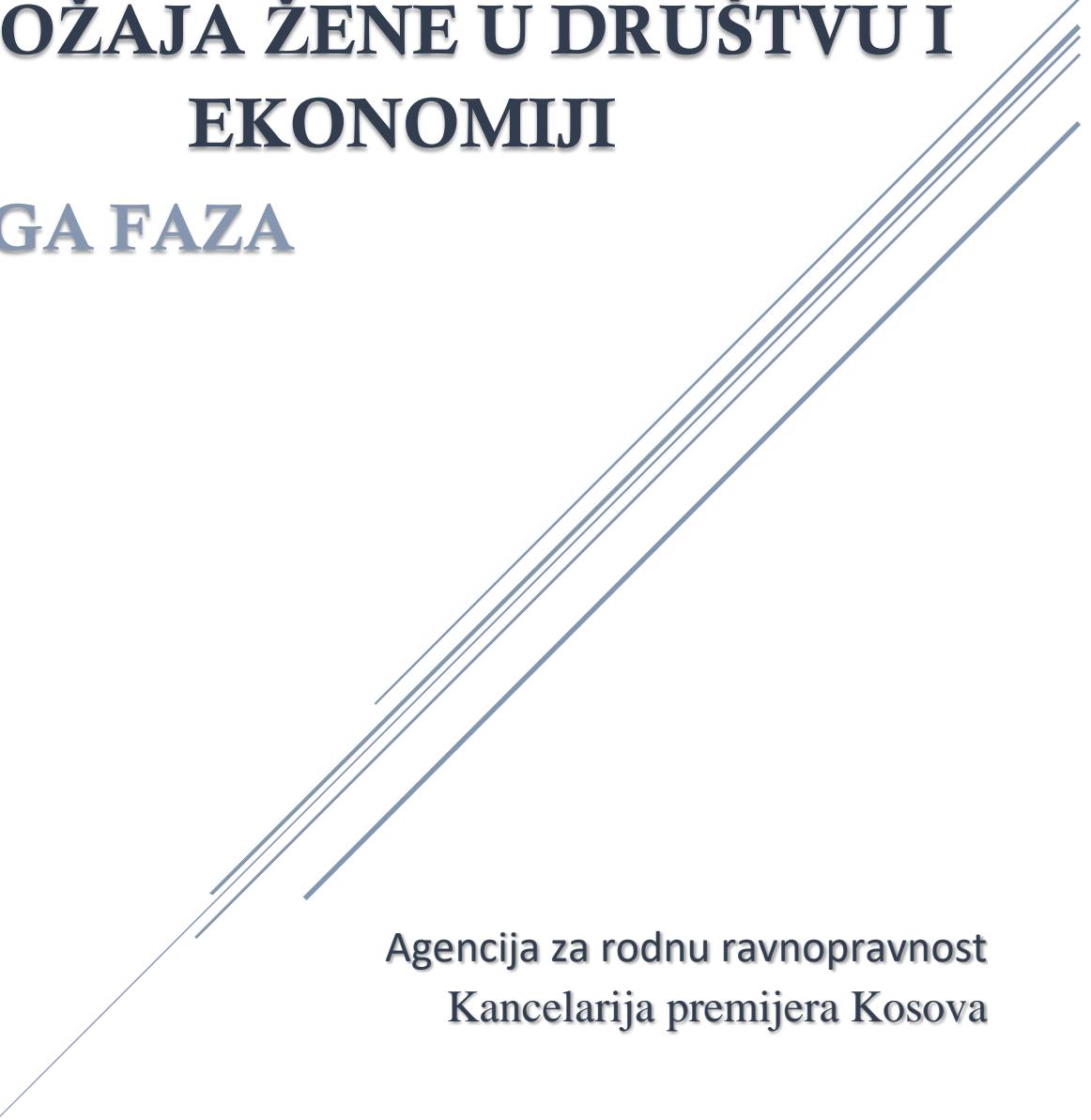

**PLANIRANJE I SPROVOĐENJE
PROGRAMA EKONOMSKOG
OPORAVKA MERA 10:
FINANSIJSKA PODRŠKA ZA
PROJEKTE I INICIJATIVE KOJE
IMAJU ZA CILJ POBOLJŠANJE
POLOŽAJA ŽENE U DRUŠTVU I
EKONOMIJI**

DRUGA FAZA

Agencija za rodnu ravnopravnost
Kancelarija premijera Kosova

I. Izvršni rezime

Agencija za ravnopravnost polova Kancelarije premijera Kosova, kroz ovaj predlog, predstavlja modalitete sprovođenja **druge faze inicijative „Zajedno za socijalnu revitalizaciju i borbu protiv posledica COVID-19“** Mere 10 *Plana sprovođenja Programa ekonomskog oporavka Vlade Kosova*, usvojene odlukom od 13.08.2020, sa br.01/23 i Odlukom od 14/01/2021 br. 06/58. Mera 10 odražava duh i direktno sprovođenje *Vladinog programa za Kosovo 2020-2023* u vezi sa ciljevima promocije socijalne jednakosti, socijalno-ekonomskog osnaživanja žena, održivog inkluzivnog razvoja, zapošljavanja mlađih i žena, predškolskog obrazovanja i sveobuhvatne kvalitetne obuke dečaka i devojčica. Istovremeno, Mera 10, sa ukupnim budžetom koji je dodeljen Agenciji od 2 miliona evra, u direktnom je sprovođenju sa ciljevima postavljenim u *Razvojnoj strategiji Kosova 2017-2021* i u skladu sa ciljevima i aktivnostima povezanim sa onima u *Programu Kosova za ravnopravnost polova 2020-2024*.

Tokom *Prve faze* sprovođenja Mere 10 u periodu septembar-decembar 2020. godine, ARP je uspešno podržao 115 ustanova predškolskog obrazovanja u privatnom sektoru smeštenih u svim regionima Kosova, koje su imale koristi po potrebi i koje su bile podržane iz fonda od 1 milion evra izdvojeno iz kosovskog budžeta za sprovođenje Mere 10.

U drugoj fazi, ARP zahteva pristup preostalom delu dodeljenog budžeta, u ukupnom iznosu od 1 milion EUR-a za podršku ciljnim grupama koje su već predložene i odobrene u koncept dokumentu „*Zajedno za socijalnu revitalizaciju i borbu protiv posledica COVID-19*“. Na osnovu ovog dokumenta, **ciljne grupe** predložene u drugoj fazi su sledeće:

- a) žene i devojke koje poseduju mala privatna poslovanja, proizvodnje ili usluga (gastronomija, čišćenje, krojenje, pranje veša, bojenje i hemijsko čišćenje, umetnički i zanatski proizvodi kulturnog nasleđa (radovi u srebru, odeća, umetnički proizvodi), cvećare itd).
- b) žene i devojke organizovane u obliku poslovanja kao što su zadruge, B2B (business-to-business) koje se nalaze u prvom redu lanca proizvodnje i snabdevanja sirovinama za pojedinačne, komercijalne i/ili industrijske snabdevače masovne proizvodnje
- c) fizičke pojedince koji preduzimaju inicijative za samozapošljavanje iz kojih su zaposlene i pružaju porodično i/ ili prihodno blagostanje radi zadovoljenja osnovnih potreba,
- d) žene i devojke iz određenih društvenih grupa (osobe sa invaliditetom, samohrane majke, radnice na neformalnom tržištu rada, žrtve porodičnog nasilja ili žrtve seksualnog nasilja u ratu, manjinske zajednice Roma, Aškalija, Egipćana itd.

ARP, u distribuciji finansijskih sredstava i podršci pomenutim grupama delovaće preko organizacija registrovanih i koje deluju kao pravna lica zasnovana na zakonskom okviru Kosova. U izboru sprovođućih organizacija uzeće se u obzir principi stručnosti i iskustva u razvoju i podršci malog i

srednjeg preduzeća, pristupu tržištu rada i uslugama u zajednici, sa gore navedenim ciljnim grupama žena i devojaka.

ARP će obezbediti raspodelu sredstava na osnovu *Zakona Kosova o javnim finansijama i Uredbi MF br. 04/2017, O kriterijumima i standardima i postupcima javnog finansiranja NVO-a* i ostvarivaće prava i obaveze za praćenje, izveštavanje i odgovornost na redovnoj osnovi i u sproveđenju instrumenata za nadgledanje, reviziju i kontrolu i smanjenje rizika predviđenih u instrumentima i sistemima za sproveđenje politike Vlade Kosova i onima stvorenim posebno za nesmetano sproveđenje druge faze u okviru inicijative „*Zajedno za socijalnu revitalizaciju i borbu protiv posledica COVID-19*“, preuzete u skladu sa i odobrenjem Mere 10 *Plana sproveđenja Programa ekonomskog oporavka Vlade Kosova*.

ARP zadržava pravo na izmene obaveza koje proizilaze iz *Uredbe MF br. 04/2017, O kriterijumima i standardima i postupcima javnog finansiranja NVO-a*, promenama koje poboljšavaju efikasnost rada i odražavaju uslovljenost terenskih akcija u skladu sa najavljenim merama za borbu protiv COVID-19. Pravo da izmeni ili ne odrazi članove Uredbe zasniva se na članu 2. stav 7. Uredbe, koji predviđa sledeće: „*Odredbe ove uredbe ne primenjuju se na javnu finansijsku podršku pruženu u vanrednim situacijama kako je predviđeno važećim zakonodavstvom, kada je nemoguće očekivati da se javni poziv sprovede u skladu sa zahtevima ove Uredbe.*“ ARP će osigurati da bilo kakve promene koje se mogu dogoditi ne utiču na dobro upravljanje i upravljanje javnim novcem, sproveđenje transparentnosti i učešća, efektivnost i efikasnost i vršenje odgovornosti.

II. Obrazloženje

Agencija za ravnopravnost polova, kao što je naglasila u koncept dokumentu koji je Vlada Kosova već odobrila u septembru 2020. godine, rešavajući situaciju stvorenu COVID-19 i održivost ovih investicija i njihovu dugovečnost u svetu nakon COVID-19 treba da uzme u obzir značajne socio-ekonomske i kulturne razlike koje postoje na Kosovu između muškaraca i žena.

Istovremeno, mimo socio-ekonomskih razlika i kulturnih normi, potrebno je uzeti u obzir heterogenost žena i devojaka koje predstavljaju veliku višedimenzionalnu grupu, a koje su, pored svoje polne pripadnosti, pogodene, prejudicirane i definisane u funkcijama, učešću i identitetu prema pripadnosti obrazovanju, društvenoj grupi zasnovanoj na prihodu ili bogatstvu koje poseduju i koje obavljaju, profesiji, etničkoj pripadnosti, geografskom položaju (ruralno naspram urbanog, središte naspram predgrađa), u kombinaciji sa položajem i kapacetetom za donošenje odluka u porodica, zajednica i društvo, socijalne i profesionalne navike i veštine, rad na nezi, formalnost vs. neformalnost učešća na tržištu rada, položaji samohranih majki, žrtava porodičnog nasilja, nosilaca domaćinstava itd., stepen pristupa i kvalitet pristupa uslugama i infrastrukturi, mogućnost informisanja itd. Svi ovi navedeni faktori su faktori koji omogućavaju pozitivno i progresivno ili u

njihovom odsustvu utiču na ravnopravno učešće i pristup žena i devojaka u procesima razvoja i transformacije društva.

U vremenskom periodu, zapravo 10 i po meseci od najave prvih mera protiv COVID-19, 13. marta 2020, situacija sa pandemijom se nije poboljšala; naprotiv, posle septembra 2020. zdravstvena situacija se pogoršava, a ekonomsko funkcionisanje na Kosovu i susednim zemljama se i dalje pogoršava. U ovim uslovima, kada se povećavaju produbljivanje siromaštva za grupe koje su živele u siromaštvu pre COVID-19 i pad siromaštva grupa i pojedinaca koji žive na ivici siromaštva i nakon periodičnog praćenja, kontakti sa organizacijama i udruženjima koja rade na ekonomskom i socijalnom osnaživanju, sa udruženjima i organizacijama koje pružaju socijalne usluge u zajednici za žene, omladinu i osobe sa invaliditetom i etničke zajednice, smatramo da je imperativ **započeti sprovodenje druge faze Mere 10.**

Za ovu fazu, kao što je predviđeno koncept dokumentom odobrenim u septembru 2020. godine za Meru 10, nakon uspeha postignutog uz podršku ustanova predškolskog obrazovanja u privatnom sektoru, ARP ima za cilj adresiranje ispunjavanja cilja ekonomskog osnaživanja i poboljšanje blagostanja podrškom malim, srednjim preduzećima organizovanim u svim oblicima i ekonomijama: pojedinačnim, porodičnim, zadugama, kreditnim unijama, malim ili srednjim. Istovremeno, napominjući da su mnogi slojevi u potrebi pali u neformalnost ili se neformalno ponašaju, ima za cilj rešavanje ovih pitanja u cilju ublažavanja siromaštva i minimiziranja neformalnosti i njegovih posledica u periodu COVID-19 i u stvarnosti nakon COVID-19.

U ovoj fazi, ARP će osigurati da investicija od milion evra podrži inicijative kojima se osigurava proizvodnja hrane u njenom primarnom izvoru, kao i očuvanje na kraći i duži period, kao i prerada proizvoda bez gubitaka od proizvođača do prerađivača do potrošača. Ovo ne samo da će osigurati zaštitu pojedinačne, porodične, poslovne ekonomije, već će pre svega zaštititi integritet lanca proizvodnje i potrošnje kako bi se omogućila sigurnost hrane i kako bi se diverzifikovala.

ARP primećuje da su zbog pandemijskih uslova kontrola kretanja i restriktivnih mera, delimične i nacionalne, privremene ili dugotrajne izolacije uticale na proizvođača, ali i na distributera i prerađivača, a istovremeno i na potrošača. Poljoprivredna i stočarska proizvodnja malih proizvođača, gde su žene i devojke direktni ili „skriveni“ proizvođači, ili rizikuju da ostanu neprodate na svakodnevnom tržištu ili da ih veliki prerađivač ne primeti, što znači suočavanje sa nestaćicom prehrabnenih proizvoda, njihovom nedostatkom na tržištu, uništavanjem proizvoda zbog nedostatka pristupa tržištu ili nepovlačenjem proizvoda od strane prerađivača hrane, gastronomije i industrijskog sektora, a što će dovesti do povećanja cena i nepristupačnih cena proizvoda za većinu kupaca. Pored toga, suočićemo se i sa fenomenima kao što su loša uhranjenost, neuhranjenost i neadekvatna ishrana što rezultira smanjenim imunitetom potrebnim za borbu protiv COVID-a, ali sa dugoročnim zdravstvenim posledicama među stanovništvom, posebno slojeva u

potrebi gde su žene i devojke najviše pogodjene jer će se i dalje žrtvovati u ime porodice iz razloga kulturne norme.

Podršku treba osigurati ženama koje rade ili vode mala poslovanja u sektor u usluga. Sektor usluga je sektor u kome je zaposlen veliki broj žena i devojaka, posebno kada su ova poslovanja prirode samozapošljavanja. Ovaj sektor, kao što je već dobro poznato u najvećoj meri je prirode usluga, suočava se sa najtežim efektima izazvanim pandemijom i merama za borbu protiv nje. U isto vreme, s obzirom da se radi o malim poslovanjima i kojima nedostaje i kapital, i sposobnost uštede tokom godina i mogućnost pristupa kreditnim šemama, shodno im preti opasnost da se ugase u slučaju nepodržavanja, što dovodi do velikog gubitka u učeštu žena i devojčica na tržištu rada. Kroz ovaj predlog, žene i devojke u malim poslovanjima kao što su **gastronomija, čišćenje, krojenje, pranje veša, bojenje i hemijsko čišćenje, umetnički i zanatski proizvodi kulturnog nasleda (radovi u srebru, odeća, umetnički proizvodi)**, cvećare, dobiće priliku da kroz finansijsku podršku nastave ili prilagode svoje poslovanje uslovima COVID-a i osiguraju održivost svog poslovanja i proizvoda i istovremeno neprekidno učešće na tržištu rada.

U ovim okolnostima i situacijama koje su ranije bile nepoznate našoj zemlji, kao i razvijenim zemljama, važno je takođe ulagati u diverzifikaciju poslovanja, pristupu naprednim tehnologijama za proizvodnju, marketing, komunikaciju i upravljanje informacijama, osnovno finansijsko i upravljačko obrazovanje, osnovne finansijske resurse sa niskim kamatnim stopama ili beskamatnim zajmovima, pronalaženje partnera i investitora, registracija patenata i proizvoda, poslovne transformacije itd.

Ove potrebe su identifikovane u ranijim dokumentima ARP-a i podudaraju se sa odobrenim politikama, što znači da u ovoj vanrednoj situaciji možemo uspešno kombinovati dugogodišnje potrebe ali koje ostaju relevantne, nastavak sprovodenja politika i obećanja i maksimiziranje investicija koje doprinose na kraju dana: rešavanje vanredne situacije, održivosti preduzetih politika, društveno-ekonomske transformacije, unapredovanje rodne ravnopravnosti i borba protiv siromaštva.

III. Metodologija e Zbatimit

U raspodeli sredstava i sprovođenju druge faze Mere 10, ARP će pružiti finansijsku podršku kroz saradnju sa organizacijama žena i onim organizacijama koje pružaju usluge poslovnog savetovanja radi povećanja, poboljšanja kvaliteta proizvoda i marketinga.

Organizacije žena i druga tela će učestvovati putem javnog konkursa sa definisanim kriterijumima koji su detaljno navedeni u odeljku Priloga ovog dokumenta. Definisani kriterijumi odražavaju *Zakon o upravljanju javnim finansijama Republike Kosovo i Uredbi MF br. 04/2017, O kriterijumima i standardima i postupcima javnog finansiranja NVO-a*, za upravljanje finansijskim aspektom i administrativni proces finansiranja NVO-a. Oni istovremeno odražavaju kriterijume za apliciranje NVO-a za ispunjavanje programskih ciljeva Mere 10. Obrazac apliciranja i poziv za apliciranje sadržće detaljnije tehničke i akcione kriterijume koji će u potpunosti odražavati kriterijume i

principle izražene u ovom dokumentu, za adekvatnu ocenu prijava i za rigoroznu i efikasnu primenu Mere 10.

Organizacije žena i druga tela koja će učestvovati putem otvorenog konkursa i sa definisanim kriterijumima, nakon dobijanja granta, **biće odgovorne za raspodelu sredstava naznačenim cilnjim grupama**, bilo da su ove poslovanja, pojedinci ili manje organizacije koje pružaje usluge. ARP će povremeno i rigorozno nadgledati sprovođenje i raspodelu primljenih sredstava, kako bi osigurao kvalitet, ispunjavanje ciljeva i pružanje pomoći cilnjim grupama.

ARP će osigurati da pre započinjanja raspodele sredstava i potpisivanja ugovora sa relevantnim nevladinim organizacijama, definisanje geografskih područja ili zajednica i relevantnih ekonomskih sektora ili definicija karike proizvodnog lanca, ne samo da bi se izbeglo dupliranje, već pre svega za povećati sinergiju u tripartitnoj saradnji: *ARP -NVO-korisnik* i maksimizirati efektivnost i efikasnost ulaganja. Ovo će takođe zadržati niže troškove izvršenih investicija i podršku većeg broja korisnika.

ARP zadržava pravo da koristi do 15% od ukupnog fonda od 1 miliona evra za direktno upravljanje kao podršku korisnicima malih poslovanja i fizičkih lica.

ARP će organizovati periodične pojedinačne sastanke sa nevladinim organizacijama kako bi bili informisani o napretku i izazovima na organizacionom nivou i održavaće dvomesečne sastanke sa svim partnerima kako bi pratio napredak grupa i međuinsticionalnu saradnju, merio postignuća, izazovi sa kojima se susreće u saradnji, raspravljanje i odobravanje promena u modalitetima pristupa i inovacijama koje doprinose primeni Mere 10. U nastavku, ARP će osigurati uspostavljanje sistema praćenja od početka primene Mere 10. Za svaku ciljnu grupu koja će se finansirati iz Mere 10, uspostaviće se ciljni sistem praćenja kako bi se povećala efikasnost nadzora, efikasnost korišćenja ljudskih resursa za praćenje i održavanje finansijskih administrativnih troškova praćenja na niskom nivou. U procesu praćenja, ARP i korisničke organizacije će se pridržavati Poglavlja VI *Uredbe MF br. 04/2017, O kriterijumima i standardima i postupcima javnog finansiranja NVO*.

Moguće promene koje se mogu dogoditi u načinima primene monitoringa predviđenih Uredbom biće uslovljene samo zakonskom obavezom da se poštuju mere za borbu protiv pandemije. Tamo gde se fizičke posete preduzećima ili pojedincima koji su iskoristili grantove ne mogu izvršiti, tehnologija će se koristiti za komunikaciju i nadzor u realnom vremenu sa korisnicima i njihovim preduzećima.

IV. Ciljane grupe i raspodela sredstava

Iako je ARP u koncept dokumentu iz septembra 2020. pojasnio ciljne grupe od sprovođenja Mere 10, podsećanjem i u širem i grupisanom obliku, opisuje ih kako sledi:

- a) žene i devojke koje poseduju mala privatna poslovanja, proizvodnje ili usluga (gastronomija, čišćenje, krojenje, pranje veša, bojenje i hemijsko čišćenje, umetnički i zanatski proizvodi kulturnog nasledja (radovi u srebru, odeća, umetnički proizvodi), cvećare itd.)
- b) žene i devojke organizovane u obliku poslovanja kao što su zadruge, B2B (business-to-business) koje se nalaze u prvom redu lanca proizvodnje i snabdevanja sirovinama za pojedinačne, komercijalne i/ili industrijske snabdevače masovne proizvodnje
- c) fizički pojedinci koji preduzimaju inicijative za samozapošljavanje iz kojih su zaposlene i pružaju porodično i / ili prihodno blagostanje radi zadovoljenja osnovnih potreba, sa ciljem ublažavanja siromaštva ili sprečavanja pada apsolutnog ili relativnog siromaštva u kombinaciji sa drugim oblicima siromaštvo poput pothranjenosti ili neuhranjenosti, siromaštvo među decom, feminizirano siromaštvo, siromaštvo od diskriminacije itd.
- d) žene i devojke iz određenih društvenih grupa kao: osobe sa invaliditetom, samohrane majke, radnice na neformalnom tržištu rada, žrtve porodičnog nasilja ili žrtve seksualnog nasilja u ratu, manjinske zajednice Roma, Aškalija, Egipćana itd.

ARP planira da distribuira milion evra za podršku delatnostima i aktivnostima koje imaju za cilj i rezultiraju poboljšanjem socijalno-ekonomske situacije žena i devojaka iz ovih socijalnih grupa.

PRILOZI

Prilog 1. Profil organizacija koje apliciraju

Profil organizacija koje apliciraju mora da ispunjava donje elemente:

- Da budu registrovane u skladu sa zakonskim okvirom koji je na snazi za obavljanje njihove aktivnosti,
- Da ima najmanje 5 (pet) godina iskustva i stručnosti u pružanju podrške poslovnim delatnosti žena i mlađih i sličnim projektima,
- Da su obavili njihovu podršku u ruralnom ili urbanom smislu, ili u oba smisla za poslovanja žena i mlađih,
- Da imaju razvijene akcione protokole i prakse za pomaganje razvoja poslovanja žena i mlađih i ekonomski osnažuju ili koji se mogu prilagoditi tom kontekstu,
- Da su pružali usluge u zajednici, usluge koje direktno ili međusobno olakšavaju ili obezbeđuju učešće žena i devojaka na tržištu rada ili u poslovnim aktivnostima, ili profesionalno ponovno formatiranje radi preusmeravanja i povećanja mogućnosti zapošljavanja žena i devojaka.
- Da su pružali procene društveno -ekonomskog konteksta i društvenih grupa žena i devojaka koje doprinose formulisanju ili ispravljanju politika preduzetih u cilju podrške ženama i devojkama i koje unapređuju i doprinose održivosti agende rodne ravnopravnosti,
- Da imaju profesionalnu stručnost u okviru organizacije u skladu sa ciljevima primene Mere 10 za gore definisane društvene grupe i za raznolikost priroda poslovne podrške i ekonomskog osnaživanja u različitim sektorima ili su dokazali da je mogu pružiti u skladu sa potrebama korisnika i u ispunjavanju ciljeva projekata i programa pod njihovom upravljanju,
- Da imaju postojeću infrastrukturu koja će osigurati nesmetano odvijanje projekta, kao što su: kancelarija, informaciona i komunikaciona tehnologija, prevozna sredstva itd.
- Da imaju strukture kontrole i dobro upravljanje unutar svoje organizacije,
- Sve organizacije mogu podržati pokretanje novih poslovanja. Fond za nova poslovanja ne može biti veći od 15% ukupnog iznosa sredstava za podršku, nakon odbitka administrativnih troškova,

- Da su upravljali sredstvima ne manjim od 50.000 evra i da budu u mogućnosti da dokažu to kroz ugovore, sporazume ili preporuke prethodnih donatora. (Ovaj element važi za sve organizacije koje nameravaju da apliciraju za sredstva ne manja od 100.000 evra).
- Da budu u mogućnosti da predaju finansijske izveštaje za poslednje 3 godine,
- Da imaju registrovane i stabilne bankovne račune u jednoj od banaka koje posluju na Kosovu,
- Da su oslobođene poreskih obaveza, finansijskih obaveza prema trećim licima ili da imaju pisane sporazume za izmirenje ili odlaganje izmirenja obaveza,
- Da su platili poreske obaveze za svoje zaposlene,
- Da ne budu pod istragom,
- Da pristaju da budu pod koordinacijom i praćenjem,
- Administrativni troškovi apliciranja ne treba da prelaze 22% ukupnog iznosa prijave.

Beleška. Detalji o prezentaciji budžeta i o načinu svog organizovanja i predstavljanja i predlogu za organizacije koje apliciraju biće dati u detaljnim obrascima za apliciranje.

Korisnici NVO koje pružaju usluge, dokumentacija koju treba dostaviti mora biti u skladu sa tačkama 10. i 11. *Uredbe MF br. 04/2017, o kriterijumima i standardima i postupcima javnog finansiranja NVO-a.*

PRILOG 2.

OBLASTI POKRIVENE SREDSTVIMA DODELJENE ZA MERU 10 TOKOM DRUGE FAZE

Dole navedene oblasti i troškovi su za orijentaciju, međutim organizacija koja aplicira ne mora da se bavi svim dole navedenim oblastima. Organizacije koje apliciraju treba da se bave onim oblastima koje su u skladu sa njihovom misijom i stručnošću dokazane kroz njihove aktivnosti i projekte sprovedene tokom godina, ciljne grupe odabrane u skladu sa onim navedenim u ovom dokumentu i prirodu sektora i vrste izabralih poslovanja da bi pomogle kroz predlog kojeg će dostaviti. Sledeće oblasti definišu obavezujući standard za organizacije koje apliciraju:

- a) da se orijentišu u izradi predloga projekta i obračunu budžeta za aplikaciju,
- b) da ih uključe u svoj obrazac za aplikaciju za korisnike sredstava i da budu u mogućnosti da u ARP precizno izveštavaju o raspodeli sredstava prema oblastima i prirodi korisnika.

Oblasti pokrivene sredstvima Mere 10:

1. Poslovna oprema i materijali iz prve ruke kao: oprema, proizvodni materijali koji omogućavaju razvoj, proizvodnju i konsolidaciju poslovnih inicijativa,
2. Poboljšanje infrastrukturnih uslova poslovanja koji mogu pokriti troškove popravki okoline u kojoj se odvija posao ili pokrivanje troškova zakupa za period koji nije duži od 6 meseci i ne prelazi 500 evra mesečno,
3. Poboljšanje uslova poslovanja kako bi se ispunili higijenski i sanitarni uslovi u skladu sa anti-COVID merama ili se zahteva za ispunjavanje standarda za dobijanje licenci i za promet proizvoda na tržištima unutar i van Kosova,
4. Pokrivanje troškova zaštitne opreme protiv COVID-19, posebno u poslovanjima za preradu hrane i gastronomskih usluga,
5. Povećavanje skladišnih kapaciteta i produžavanje veka trajanja proizvoda poboljšavanjem uslova skladištenja i investiranjem kroz odgovarajuću tehnologiju,
6. Prilagođavanje poslovanja kao odgovor na uslove COVID-19 kako ne bi dozvolili njihov bankrot ili pad proizvodnje. Prilagođavanje može biti podržano i za poslovanja koja više ne mogu funkcionisati u skladu sa prethodnom šemom ili prirodom, ali se mogu pretvoriti kroz finansijsku podršku i mogu iskoristiti ljudske kapacitete i opremu ranijeg poslovanja, izbegavajući bankrot,
7. Poboljšanje kvaliteta proizvoda i povećanje proizvodnje kroz podršku poslovnom savetovanju u skladu sa standardima kvaliteta postavljenim na tržištu (merkološke, poljoprivredne, veterinarske usluge, prerade hrane ili drugih industrija),

8. Profesionalna podrška i orijentacija za registraciju licenci i patenata,
9. Automatizacija proizvodnje, pakovanja i razvoj marketinga kao pristup koji obezbeđuje nastavak poslovanja i socijalnu distancu,
10. Podrška digitalnoj transformaciji poslovanja preko kojih se obezbeđuje i cilja: njihovo otkrivanje od strane potrošača, druge karike u proizvodnom lancu, zainteresovana poslovanja i investitori, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
  - a. marketing,
  - b. izvoz,
  - c. korišćenje društvenih mreža,
  - d. poboljšanje monetizacije proizvoda putem prodaje preko interneta, uključujući ovde umetničke i kulturne proizvode,
11. Podrška za razvoj B2B (business to business),
12. Podrška za dobijanje prigodnih zajmova i kredita za poslovanja od finansijskih institucija,
13. Pokrivenost do četiri meseca maksimuma dva zaposlena koji se zapošljavaju od poslovanja kada ove poslednje žele da prošire svoje poslovanje. To se aplicira za poslovanja koja u trenutku primanja pomoći imaju jednog do pet (5) zaposlenih i nastoje da prošire svoje poslovanje (kao što je sektor usluga, čišćenja itd.)
14. Pružanje obuke za poslovanja prema odgovarajućim modulima što se tiče nivoa znanja i napredovanju korisnika znanjem,
15. Pružanje usluga zajednici kroz poboljšanje uslova i poboljšaju higijensko-sanitarne uslove, podstiču učešće na tržištu rada i smanjuju neformalnost,
16. Obezbeđuju procene socijalno-ekonomskog konteksta i socijalnih grupa žena i devojaka koje doprinose formulisanju ili ispravljanju politika preduzetih za podršku žena i devojaka i koje unapređuju i doprinose održivosti agende rodne ravноправnosti.

PRILOG 3.

KRITERIJUMI ZA APLIKACIJU GRUPA KORISNIKA

Pod korisničkim grupama podrazumevamo pojedince koji predstavljaju ciljne grupe navedene na šestoj (6) stranici ovog dokumenta. Svi korisnici u svojim aplikacijama za kvalifikaciju moraju da podnesu instituciji koja je odgovorna za sprovodenje Mere 10 sledeća dokumenta:

1. Dokument apliciranja u skladu sa zahtevima dokumenta,
2. Fotokopiju predmeta identifikacije (ličnu kartu ili pasoš),
3. Dokazi da nije pod istragom od strane odgovorne institucije, ne stariji od četiri meseca,
4. Registarski broj poslovanja,
5. Dokaz o uplati poreza i carina za 2019. godinu i ne duže od 2018. Godine,
6. Dokaze ili potvrdu koju su izdali drugi donatori kada se za podnetu aplikaciju smatra očekivanim ili su dobijena sredstva za njeno delimično sprovođenje,
7. Ugovore o zakupu objekata ili opreme u upotrebi, za obaveze za koje se zahtevaju sredstva i koja doprinose nastavku ili proširenju poslovanja. (
8. Da dostave spisak zaposlenih za period oktobar 2019. - mart 2020. godine, za koje su platili penzijske obaveze za 2018, 2019. godinu (**Napomena: ovaj kriterijum odnosi se samo na poslovanja koja imaju zaposlene!**)

ANNEX 3. Predložene inicijative i usklađivanje sa okvirima javnih politika

Predložene inicijative	Program Vlade	Razvojna strategija Kosova	Program Kosova za ravnopravnost polova	Ciljevi za održivi razvoj	Obaveze prema EU
Predškolsko ¹ obrazovanje	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje društvene jednakosti • Predškolsko obrazovanje • Sveobuhvatnost i jednakost u obrazovanju • Jačanje položaja žena u društvu 	Uključivanje dece u predškolsko i predosnovno obrazovanje	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja predškolskog i predosnovnog obrazovanja • Subvencionisanje dece od samohranih roditelja i korisnika socijalnih šema i niskih primanja 	Obezbeđivanje sveobuhvatnog i ravnopravnog kvalitetnog obrazovanja i promovisanje mogućnosti celo životnog učenja za sve	Lisabonski ugovor, Kopenhaški proces
Biznisi žena	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje društvene jednakosti • Jačanje položaja žena u društvu • Sveobuhvatan i održiv ekonomski razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Olakšanje pristupa finansijama za kosovska preduzeća. • Oslanjanje na veze između preduzeća u srodnim industrijskim grupacijama. • Poboljšanje standarda kvaliteta i prelazak na 	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje i razvoj biznisa u vlasništvu žena putem kredita i grantova • Stvaranje podsticajnih struktura • Povećanje preduzetništva i zaposlenosti među ženama 	<ul style="list-style-type: none"> • Iskorenjivanje siromaštva u svim njegovim oblicima • Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i devojke • Podsticanje kontinuiranog, sveobuhvatnog i održivog ekonomskog rasta, 	Lisabonski ugovor, Evropska povelja o ljudskim pravima

¹ Implementirana tokom 2020

		aktivnosti sa većom dodatom vrednošću.		punog i produktivnog zapošljavanja i dostojnog rada za sve	
NVO-je koje pružaju usluge	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje društvene jednakosti • Jačanje položaja žena u društvu • Sveobuhvatan i održiv ekonomski razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Oslanjanje na veze između preduzeća u srodnim industrijskim grupacijama. • Poboljšanje standarda kvaliteta i prelazak na aktivnosti sa većom dodatom vrednošću. 	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje finansijskog obrazovanja • Pružanje usluga potrebnim slojevima • Reformatiranje i razvijanje navika i veština prema potrebama tržista rada 	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja jake infrastrukture, podsticanje sveobuhvatne i održive industrijalizacije i podsticanje inovacije • Učinite gradove i ljudska naselja sveobuhvatna, bezbedna, elastična (fleksibilna) i održiva 	Evropska povelja o ljudskim pravima
Biznisi koji zapošljavaju žene	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje društvene jednakosti • Jačanje položaja žena u društvu • Sveobuhvatan i održiv ekonomski razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Oslanjanje na veze između preduzeća u srodnim industrijskim grupacijama. • Poboljšanje standarda kvaliteta i prelazak na aktivnosti sa većom dodatom vrednošću. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje učešća žena na tržištu rada 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraj gladi, postizanje bezbednosti hrane i poboljšati ishranu kao i promovisanje održive poljoprivrede • Podsticaj kontinuiranog, sveobuhvatnog i 	Evropska povelja o ljudskim pravima

		vrednošću.		održivog ekonomskog rasta, punog i produktivnog zapošljavanja i dostojnjog rada za sve	
				<ul style="list-style-type: none"> • Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i devojke • Iskorenjivanje siromaštva u svim njegovim oblicima	

